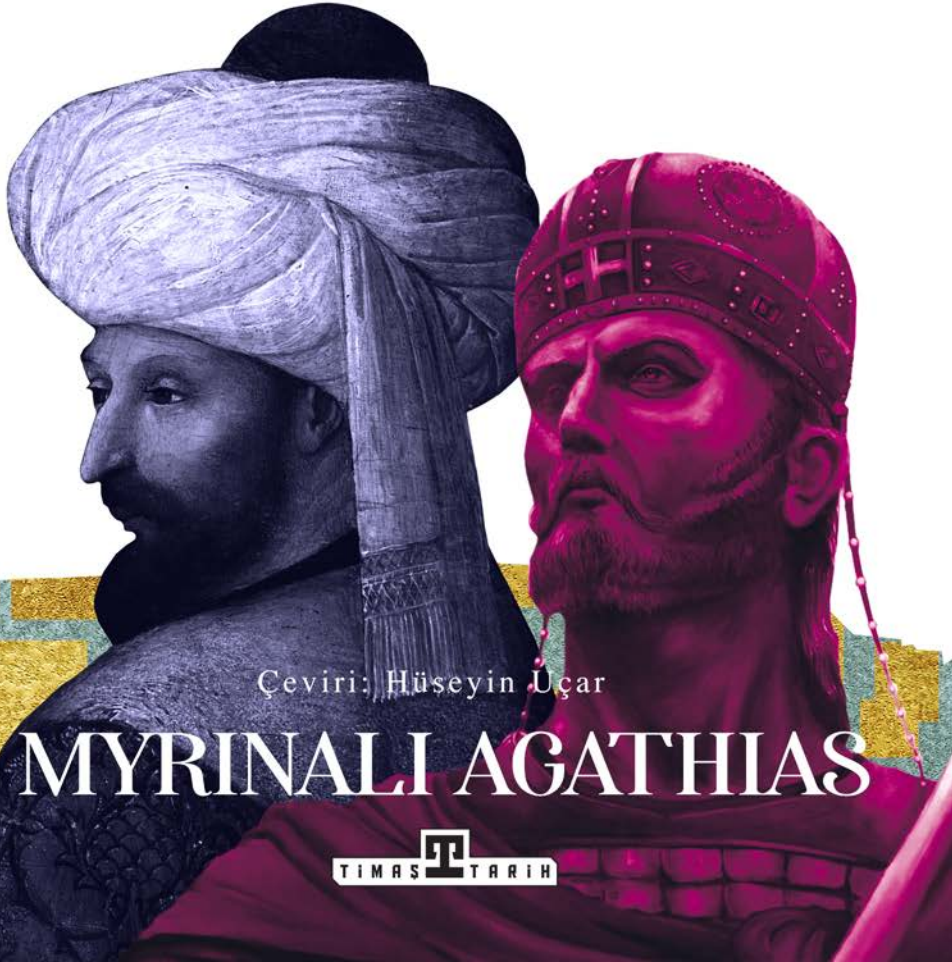

BİZANS TARİHİ

SULTANLAR VE İMPARATORLAR

BİR BİZANSLININ GÖZÜNDEN
OSMANLILAR

Çeviri: Hüseyin Uçar

MYRINALI AGATHIAS

TİMAS TARİH

FETİH

Sultan Mehmet, Doğu ve Batı'yı ele geçirdikten sonra hem şehir hem de Hristiyanlar için çok acı olan bir karar verdi. Konstantinopolislilerle dostane ilişkiler içerisindeymiş gibi davrandı ancak bunun içerisinde aldatma ve yıkım vardı. Pharos'un yukarı kısmına, günümüzde Yeni Kale'nin bulunduğu yere güçlü ve sapsağlam kulelerden oluşan bir kale yaptırdı.¹ Konstantinopolisliler bunun yapımı sırasında [ona] yiyecekler ve taşlar verdiler çünkü kendilerine saldıracağından korkmuşlardı. Ona engel olabiliyorlardı fakat babasıyla birlikte ettikleri yemine inanıyorlardı, bu yeminler, onun tarafından da uzatılıp tasdik edilmişti. Bu kale tamamlanana kadar tam bir dostluk içerisinde davrandı. Yapımı tamamlandıktan sonra sancaklar, muhafızlar ve toplar yerleştirilip donatıldı. Konstantinopolisliler, kendilerine karşı savaş açarsa bu kaleyi ele geçirebileceklerini düşünüyorlardı ancak bu boş bir umuttan ibaretti. Bu kadar güçlendirilmiş bir kaleyi nasıl ele geçirebileceklerdi? Aptal zihinler boş umutlarla beslenir.

Kale bittikten sonra "Önümüzdeki nisan ayında geri dönüp bunu şehirdeki insanlara bildireceğim" diyerek ayrıldı

¹ Rumeli (Boğazkesen) Hisarı.

ve Edirne'ye ilerledi. Hükümdar çok fazla ilerlememişti ki birdenbire Asomatos ve Aziz Phokas bölgesindeki arazilerde bulunan insanlara saldırıp esir aldılar. Konstantinopolisliiler şöyle şikâyet ettiler:

“Dostluk anlaşmamız varken insanlarımızı kaçırmak adilce bir davranış değil. Kimisi kaçırıldı, kimisi de katledildi.”

Kendilerine “Sultanın olanlara dair hiçbir bilgisi yoktu. Bize bu insanları arayıp bulmamızı ve evlerine göndermemizi emretti” şeklinde cevap verildi. Bu şekilde onlarla oyun oynayıp alay ettiler. Savaş gitgide yaklaşıyordu.

Aynı yıl içerisinde karadan ve denizden sayısız kalabalıkla vahşi canavarlar gibi şehre sökün ettiler. Kara, insanlar ve atlarla dolup taşmıştı, deniz ise sayısız uzun gemiyle dolmuştu. Gemilerin tayfaları, imparatorun Karadeniz kıyısındaki bölgelerinden gelen insanlardan oluşuyordu. Bunları zor kullanarak görevlendirmişlerdi. Gemiler geldiği vakit limana girmeleri zincirlerle engellendi. Bunun üzerine muhteşem ve hayret verici bir taktiğe başvurdular. Yelkenleri açıp kürekleri yerlerine koyarak gemileri karada sürüklediler. Sayısız asker davullar ve borazanlar eşliğinde gemileri Galata'nın yüksek tepelik alanlarına çektikten sonra tatlı sulara doğru sürüklediler. Böylece limanı kontrol altına aldılar. Ardından boş sandıklar ve kalaslarla Aziz Galatine'den Tahta Kapı'ya kadar uzanan iskeleler inşa ettiler ve kendilerine karşı koyacak hiçbir şey olmadığından şehrin surlarına saldırıya geçtiler.

Bu şekilde şehri karadan ve denizden kuşatma altına aldılar. Büyük topla, Kharsia Kapısı'ndan Aziz Romanos

Kapısı'na² kadar olan surların çoğunu yerle bir ettiler. Surların çok büyük bir kısmı yıkıldı. Bu bölümler çer çöpten ve pamuktan yapılan engellerle güçlendirildi. O zamanlarda iki büyük gemiye komuta eden Cenovalı Giustiniani adında bir soylu da oradaydı. Bu zayıflıkları görünce ve hiçbir soylunun yıkılan bölgeyi tahkim etmek için girişimde bulunmayıp kendi aralarında kavgaya tutuştuklarını fark edince ayağa kalkıp imparator ve diğer soyluların karşısına gelerek şöyle dedi:

“Yıkılan bölgeleri kendi askerlerimle savunabilirim, bunu İsa adına yapacağım, yiyecek ve içeceğimi kendim temin edeceğim.”

Hepsi ona minnettar oldular. Bu soylu kişi, yerine geçerek günlerce çarpıştı ve onların surlara girmesine engel oldu. Ancak ne yazık günahlarımıza ki bu yüzden Tanrı bizi terk etti ve bulunduğu yerde savaşıırken bir arkebüzden gelen atış onun sağ bacağına çarptı ve tıpkı bir ceset gibi yere yığıldı. Yanındaki adamları onu alıp gemilere binerek Sakız Adası'na kadar yelken açtılar ve orada yaşamını yitirdi. Onun, tahkimatların içerisinden vurulduğu söyleniyor ancak kimse bunun gerçekten nasıl meydana geldiğini bilmiyordu.

Soylu hâlâ hayattayken, Konstantinopolisli bir gece vakti, içinde kırk genç adam bulunan bir tekneyi düşman donanmasını gizlice ateşe vermek üzere gönderdiler. Kynegos Kapısı'ndan ayrılarak karşıya geçtiler. Ancak Türklerin dostu olan Galata Frankları bunu fark ederek yüksek kulenin tepesinde ateş yakarak durumu haber verdiler. Bu

² Mevlevihane Kapı'nın kuzeyinde bulunan sur kapısı.

sayede kadırgalardaki toplarla kayığı batırdılar. Sonuçta o hayranlık duyulması genç adamlar boğuldu.

Konstantinopolisliler ne yapacaklarını şaşırılmış vaziyetteydi. Bu kadar çok kişiye karşı (neredeyse bin kişiye bir adam düşüyordu) yapabilecekleri hiçbir şey yoktu. Yıkılan bölgeye herhangi bir kalabalığın yaklaşmamasıyla Konstantinopolisliler bir sonraki gün kuvvetli bir saldırı başlatılacağını fark ettiler. Büyük surların yakınına gelmekten çekindikleri için dış surlara geldiler. Türkler saldırıya geçtiler, yıkılan bölgeye girdiler, büyük surlara hücum ettiler ve sancakları kulelerde yükseldi. Fakat şehrin ordusu dışarıdaydı. Bağırış çağırışları duyup kulelerdeki sancakları gördükleri zaman Türkleri geri püskürtmek için Kharsia Kapısı'ndan içeri sökün ettiler. Girişi tıkayan ölmüş bedenler nedeniyle içeriye giremeyip baskı altında perişan oldular (Kharsia ve Aziz Romanos kapıları kemerlerine kadar tıkanmıştı). Kadın ve çocuklardan oluşan esirler dışarıya çıkarılmadı ancak iplerle surlardan aşağı indirilmek zorunda kaldılar.

1453 yılının 29 Mayıs Salı sabahında şehri ele geçirdiler.

Sabrın büyüktür ey Evrenin Efendisi! Tanrı'nın aklındakileri bildiğini veya O'nun planları hakkında bilgisi olduğunu kim söyleyebilir? Dünyanın en mutlu ve en müreffeh şehrinin yağma edilmesi karşısında kim gözyaşı döküp yas tutmaz ki? Hangi kalp taştan yapılmıştır da bu musibetin acısını hissetmez? Eyvahlar olsun ki manastırlardan kutsal eşyaların alındığı, kiliselerin kapılarının zorla açıldığı ve yağmalar yapıldığı görülüyordu. Peki, Tanrı için yaşayan ve bekaretlerini muhafaza eden rahibelerin kaçırılması hakkında ne söylenebilir? Ya rahibe olup da şimdi aşağılamalarla dinsizler tarafından pazar yerine götürülüp kirletilen ve

köle gibi başlarını eğmeye zorlanan soyluların kızları ne olacak? Rahipler ve keşişler iplerle bağlanılıp götürüldü.

Böyle bir felaketi ve Tanrı'nın gönderdiği gazabı kim nasıl tarif edebilir? Yaşayan bir Tanrı'nın eline düşmek ne büyük bir felaket. Açılan imparatorluk mezarları hakkında ne diyeceğiz? Cübbelerindeki altın şeritleri bulmak için cesetlerin kemikleri dalga geçercesine sağa sola atılmıştı. İmparator Konstantin'in ve diğer imparatorların kalıntı-larını ayakları altında çiğneyip gübre yığınlarına fırlattılar. Davud'un Kudüs için yaktığı ağıtları tekrar mı söyleyeceğim?³ Kölelerin cesetlerini tıpkı bir manav dükkanında sergiler gibi teşhir ettiler, azizlerin etlerini gökteki kuşlara ve yerdeki canavarlara yem diye sundular, su gibi kan dök-tüler, onları gömecek kimse yoktu. "Bizi komşularımıza rezil ediyorsun, küçümseyip hor görüyorsun." Ne zaman Tanrım? Ne zaman bu gazabın sona erecek? Harlı ateşin orta yerinde çocuklarla ilgili olan şarkıyı mı söylesem? Sen adilsin, bizim için gönderdiğin her şeyi hak ediyoruz.

Bu şekilde günahlarımızdan dolayı tüm dünyada ka-nunsuz hasımların ve nefret dolu dinsizlerin, adaletsiz ve kötü imparatorların ellerine düştük. Ayasofya kilisesi bu duruma nasıl dayanabildi? Adını Tanrı'nın kelimından alan bu yer, yeryüzündeki cennet, yeni Siyon, dünyanın gururu, kiliselerin en zevklisi ve dünya üzerindeki en mağ-rur yapıydı. Ne harika bir şey! Tanrı'nın en meşhur kilisesi artık İsmaililerin tapınağı hâline geldi.

³ Mezmurlar 44:13. "Bizi komşularımızın yüz karası, çevremizdekilerin eğlenmesi, alay konusu ettin".